
Bondyho pravěk

Bondyho pravěk

„Stupeň zotročení, ve kterém se nalézáme my, to nebylo ani v těch nejstrašnějších dobách neolitické dřiny nebo vykořisťování v mediteránu. Tehdejší systémy šetřily svoji pracovní sílu. Z pohledu volného trhu to byl neúčelný idealismus. Z vykopávek víme, že stačily jen dvě hodiny práce denně pouze ženských příslušnic tlupy na tak bohatou obživu všech jejích členů, že nutriční hodnota stravy dnešního Newyorčana je, jak praví archeologové, prd. Teď si ovšem položili otázku, zcela pochopitelně, co dělali s tím volným časem? To celý den šoustali nebo spali nebo co? A dostali logickou odpověď - věnovali se intelektuální činnosti, což je svatá pravda.“

Výše uvedené uvedl Egon Bondy v rozhovoru, který jsem s ním asi před třemi lety udělal do revue Babylon, která je distribuovaná po vysokých školách, a musím říct, že jsem dlouho neslyšel lepší kritiku současného kultu práce a materialismu. Rozhovor ovšem vyvolal značnou reakci v akademické obci, která se pohoršila nad Bondyho tezemi – co to prý, tak vzdělaný člověk, plácá a proč to Babylon tiskne. Akademická obec měla za to, že z ní někdo dělá blbce – ve skutečnosti si v tom ovšem bohatě vystačí sama. Musí se pohybovat v předem stanovených hranicích, variovat tisíckrát přežvykaná moudra, která sice už dávno ztratila jakýkoli obsah, ale podstatné je splnit předepsaná kritéria, což především znamená úzkostlivě zachovávat zdání vědeckosti. Pokud jsou někteří jedinci v systému přece jen schopni přemýšlet samostatně, akademická konformita jim to nedovolí. A státem placeným myslitelům to nedovolí ani obecná loajalita. Je pochopitelné, že jakýkoli autentický projev myšlení mají pak snahu vytěsňovat a bagatelizovat.

Egon Bondy něčím podobným netrpěl. Přistupoval s největší vážností a zájmem, zcela svobodně k těm nejabsurdnějším věcem i zdánlivým nesmyslům. Ač vystudoval filozofii a psychologii na Univerzitě Karlově, odešel v roce 1967 do invalidního důchodu „na hlavu“ a jako psychiatrický důchodce pak ze své garsoniéry v Nerudově ulici č. 51 přemýšlel o světě nezávisle na akademickém provozu, sociálních a jiných vizích režimu či stávajícího systému – před listopadem 1989 i po něm, kdy přesídlil do Bratislavy.

Systémoví vědci se neodvážejí myslet „nesmysly“ a ztrácejí pak schopnost myslet vůbec. Vědění zaměňují za myšlení, ačkoli základem každého přemýšlení je poznávací systém neustále narušovat a zpochybňovat. S pomocí „nesmyslu“ lze pochopit věci, na které institucionalizovaný intelektuální provoz navrhl takovou vrstvu floskulí, že sama věc se v ní dávno ztratila. Akademici měli svá místa, zatímco Bondy měl pravdu. Není to spravedlivé?